

BETÆNKNING**Afgivet af Finans- og Skatteudvalget****vedrørende****Inatsisartutlov om ændring af Inatsisartutlov om kommunernes og Grønlands
Selvstyres budgetter og regnskaber***Fremsat af Naalakkersuisoq for Finanser og Indenrigsanliggender***Afgivet til forslagets 2. behandling**

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Jens Napaattooq, Naleraq, formand
Medlem af Inatsisartut Erik Jensen, Siumut, næstformand
Medlem af Inatsisartut Agathe Fontain, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Vivian Motzfeldt, Siumut
Medlem af Inatsisartut Hans Aronsen, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Jens-Frederik Nielsen, Demokraterne
Medlem af Inatsisartut Aqqalu Jeremiassen, Atassut

Udvalget har efter 1. behandlingen den 6. oktober under EM2021 gennemgået forslaget.

Forslagets indhold og formål

Med nærværende lovforslag ønsker Naalakkersuisut at ændre Inatsisartutlov om kommunernes og Grønlands Selvstyres budgetter og regnskaber. Ændringerne har til formål at ændre metoden for opgørelsen af budgetstillingen, herunder at begrænse de offentlige udgifters realvækst, give engangstilladelse til kommunerne til at afskrive fordringer, og at foretage en præcisering af reglerne om fælles offentlige IT-løsninger. Derudover er der også en række konsekvensrettelser, som følger af ovenstående ændringer.

Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Forslaget blev modtaget positivt fra alle partier under førstebehandlingen. Debatten omhandlede særligt opgørelse af budgetstillingstagen og de dertil hørende konsekvenser for borgerne og samfundet. Ligeledes omhandlede debatten skattestigninger samt vedligeholdelses- og renoveringsudgifter.

Høringssvar

De afgivne høringssvar er vedlagt lovforslaget, hvilket er i overensstemmelse med formkravene opstillet af Inatsisartuts Formandskab.

Udvalget konstaterer, at et oprindeligt lovforslag har været i høring den 8. december 2020 med høringsfrist den 8. januar 2021. Udvalget anser dette for en passende høringsperiode.

Efter høringsfristens udløb har Naalakkersuisut tilpasset lovforslaget til nærværende version, som igen har været sendt i høring den 7. juni 2021 til 2. juli 2021. Udvalget anser ligeledes denne høringsperiode som tilstrækkelig.

I første høring har følgende parter været hørt jf. høringsnotatet:

Alle departementer i Selvstyret, alle kommuner, Grønlands Erhverv, SIK og NUSUKA.

I anden høring har følgende parter været hørt jf. høringsnotatet:

Kommune Kujalleq, Kommuneqarfik Sermersooq, Qeqqata Kommunia, Kommune Qeqertalik, Avannaata Kommunia, Grønlands Erhverv, S.I.K., EY, BDO, Deloitte, Grønlands Revisionskontor, Nunatsinni Advokatit /Grønlandske Advokater og alle selvstyrets departementer.

Udvalget bemærker dog, at det andetsteds i høringsnotatet er fremført, at høringsparterne i begge høringsperioder har været de samme.

Udvalgets behandling af forslaget

Udvalget vil i dette afsnit gennemgå de enkelte dele af forslaget og kommentere dem om fornødent. Ligeledes vil udvalget behandle diskussionsemnerne under førstebehandlingen.

Indledende bemærkninger fra Finansudvalget:

Finansudvalget skal indledningsvist bemærke Naalakkersuisuts begrundelser for nærværende lovforslag, som angivet i de almindelige bemærkninger. Finansudvalget er enig i, at de offentlige myndigheder skal vise ansvarlighed de kommende år, henset til Statens bloktilskuds aftagende betydning, når der korrigeres for den gennemsnitlige pris- og lønregulering i Grønland. Ligeledes har Grønland også en udfordring, som består i, at flere borgere skal forsørges af borgere i den erhvervsaktive alder. Hertil bemærker Finansudvalget, at Naalakkersuisut ser en reduktion af de offentlige udgifters andel af BNP, som et element heri. Naalakkersuisut anfører, at en mere effektiv offentlig sektor vil, over tid, reducere sektorens efterspørgsel efter arbejdskraft. Endvidere anfører Naalakkersuisut, at denne reducerede efterspørgsel vil forbedre den private sektors muligheder for at tiltrække kvalificeret arbejdskraft. Hertil skal Finansudvalget bemærke, at der ikke nødvendigvis er overensstemmelse mellem de kvalifikationer medarbejdere har i det offentlige, og det som den

private sektor søger. Hertil har Grønlands Økonomiske Råd i sin rapport ”Grønlands Økonomi, efterår 2021” (side 30-32) udtalt, at det er centralt at løse arbejdskraftproblemet. Blandt andet gennem reformer, herunder uddannelse.

Budgetstilling:

En af de væsentligste lovændringer i nærværende lovforslag er metoden til opgørelse af budgetstillingen for kommunerne og Selvstyret. Udvalget konstaterer, at bestemmelserne vedr. krav om budgetbalance- eller overskud har været suspenderet siden EM 2018, grundet uhensigtsmæssigheder i metoden for opgørelse af budgetstillingen. Med nærværende forslag ønsker Naalakkersuisut at genindføre kravet, dog i en tilrettet form. Hertil vil Finansudvalget komme ind på fem væsentlige punkter vedrørende dette krav:

1. Det nye krav om budgetbalance- eller overskud opgøres med den nye § 2 over en 4-årig periode, som tæller kommende årsbudget/finanslov og de tre følgende overslagsår. Finansudvalget bemærker hermed, at kravet om en opgørelse ift. det kommende finansår og de tre efterfølgende budgetår, **samt** de tre foregående regnskabsår borfalder, for så vidt angår den sidste del. Dermed ses der også bort fra regnskabskravet i de nuværende bestemmelser og der fokuseres på budgetterne.
2. Der indføres nye krav til begrænsning af realvækst i Selvstyret samt kommunernes udgifter. Hvor det nuværende (suspenderede) delkrav indebar en maksimal realvækststigning i en kommunes eller Selvstyrets udgifter på 1,5% realvækst i et år og en samlet realvækst over fire år på 2,0%, så vil det med nærværende lovforslag blive nedsat til 1,0% i et år og en samlet realvækst på 2,0% over fire år. Ligeledes bemærker udvalget, at det tidligere kun gjaldt driftsbevillinger, hvor det med nærværende lovforslag også omfatter tilskudsbevillinger og anlægsbevillinger, dog med undtagelserne nævnt i §2 stk. 3-7.
3. Med nærværende lovforslag, foreslår Naalakkersuisut at indføre en regulering mht. begrænsningen af realvækst i en kommunes eller Selvstyrets udgifter (stk. 4-7). Til disse reguleringer bemærker udvalget, at der i de almindelige bemærkninger til lovforslaget står følgende:

”Resultatet er, at reglerne bygger på forholdsvis grove vurderinger, som ikke tager hensyn til de forskellige nuancer, der kan gøre sig gældende på de respektive områder. Eksempelvis skelnes der ikke i forbindelse med reglerne for befolkningstilvækst eller befolkningsfald mellem, om det er borgere i den erhvervsdygtige alder eller ej som til- eller fraflytter en kommune” (side 7)

Dette kan have konsekvenser for kommunerne, såfremt det fortrinsvist er borgere, der har brug for offentlige ydelser som tilflytter en kommune (eksempelvis børn/unge, som skal have sin skolegang), eller hvis borgere i den erhvervsaktive alder fraflytter en kommune. I det sidste eksempel kan kommunen stå tilbage med

færre i den erhvervsaktive alder, som skal betale til borgere, som har brug for velfærdsydelse (jf. forsørgerbrøken i de almindelige bemærkninger). Udvalget henstiller derfor, at beregningsmetoderne løbende udvikles. Hermed kan begrænsningen af kommunernes realvækst i udgifterne reguleres mest hensigtsmæssigt.

4. Nærværende lovforslag fjerner også den suspenderede budgetkravsbestemmelse, vedrørende kommunernes og Selvstyrets udgifter til drift og overførsler. I den gældende lovgivning, må disse type udgifter maksimalt udgøre 93% af de samlede indtægter over en fireårig periode. I stedet foreslår Naalakkersuisut, at Naalakkersuisut ved bekendtgørelse kan bestemme, at der løbende skal afsættes penge på finansloven til vedligeholdelse og løbende reoveringer. Ligeledes kan Naalakkersuisut fastlægge hvilke beregningsprincipper, der skal ligge til grund for opgørelsen af disse beløb. Udvalget bemærker, at ovenstående ikke gælder kommunerne. Finansudvalget vil gerne løbende orienteres i denne proces. Ligeledes er Finansudvalget enig med Naalakkersuisut i, at bemyndigelsen ikke løser hele problemet med eksempelvis vedligeholdelseefterslæbet i boligmassen.
5. Naalakkersuisut foreslår, at der i udgifter jf. § 2 stk. 2, kan ses bort fra udgifter til investeringer, såfremt en samfundsøkonomisk konsekvensvurdering vurderer, at investeringen har et samlet positivt samfundsøkonomisk afkast. Finansudvalget hilser dette forslag velkomment, så længe det også ledsages en langsigtet planlægning, eksempelvis på boligområdet. Ligeledes skal Inatsisartut godkende projektet via finansloven eller en tillægsbevilling. Hertil vil Finansudvalget gerne erindre Naalakkersuisut, at Finansloven er Inatsisartuts samlede prioritering af landets økonomi. Tillægsbevillinger (også i form af en ny tekstanmærkning) er kun tiltænkt forhold, som ikke kunne forudses ved finanslovens vedtagelse. Finansieringen af sådanne byggeprojekter jf. dette lovforslag bør derfor fortrinsvist vedtages af Inatsisartut på en samling.

Anlægs- og reoveringsfonde:

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget oplyses det, at kommunerne er fremkommet med ønske om muligheden for at oprette anlægs- og reoveringsfonde på samme vis, som i Selvstyret. Dog virker det til i høringssvarene, at der er tvivl, fra kommunernes side, om konstruktionen. Hertil vil Finansudvalget henstille, at Naalakkersuisut samarbejder tæt med kommunerne, så arbejdet med anlægs- og reoveringsfondene kommer godt fra start.

Kommunernes aflæggelse af regnskaber:

Med nærværende lovforslag ønsker Naalakkersuisut, at revisionens bemærkninger vedlægges regnskabet, når dette afleveres af økonomiudvalget til kommunalbestyrelsen. Kommunerne har

i deres høringssvar ikke kommenteret dette punkt, hvormed det anses som værende i overensstemmelse med kommunernes ønsker. Finansudvalget har ikke yderligere bemærkninger hertil.

Regnskabsmæssig afskrivning af restancer:

Med nærværende lovforslag ønsker Naalakkersuisut bemyndigelse til at give kommunerne tilladelse til at regulere egenkapitalen med afskrivning af kommunens ubetalte forfaldne tilgodehavender. Finansudvalget er i øvrigt enig med de indkomne høringssvar, samt Naalakkersuisut, om at dette ikke fritager borgere fra at betale deres restancer, ligesom de offentlige myndigheders pligt til at inddrive dem.

Fælles offentlige IT-systemer:

Med nærværende lovforslag ønsker Naalakkersuisut at præcisere, hvilke offentlige IT-systemer kommunerne og Selvstyret skal benytte, samt hvor benyttelsen eventuelt begrænses. Ydermere ønsker Naalakkersuisut, at udmøntningen kan ske på anden vis end gennem bekendtgørelser. Finansudvalget har ikke yderligere bemærkninger hertil.

Skattestigninger:

Under førstebehandlingen af nærværende lovforslag blev spørgsmålet om eventuelle skattestigninger rejst. Hertil bemærker udvalget, at Naalakkersuisuts stillingtagen til skattepolitiske spørgsmål vil blive omfattet af en kommende skattereform. Udvalget ser frem til at blive inddraget i denne proces.

Forslagets økonomiske konsekvenser

De økonomiske konsekvenser ved lovforslagets realisering er beskrevet under lovforslagets almindelige bemærkninger. Naalakkersuisut har anført en række metoder til brug for udregning af realvækst i de offentliges udgifter (både ved kommunerne og Selvstyret), inkluderende korrigerende for befolkningsudvikling. Ligeledes gives der eksempler på, hvorledes det offentlige kan anvende nærværende krav. Her henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger for yderligere modelberegninger. Herudover har Naalakkersuisut anført, at såfremt alle kommuner indhenter tilladelser til at afskrive uerholdelige tilgodehavender, så vil kommunernes samlede egenkapital falde med op mod 400 mio. kroner. Finansudvalget har tillid til denne beregning.

Dog skal Finansudvalget anfægte, at forslaget ikke vil have konsekvenser for borgerne. Selvom udvalget er enig i, at en sund økonomi vil være til gavn for samfundet, så er det Finansudvalgets opfattelse, der kan være velfærdsmæssige konsekvenser for borgerne i kommunerne jf. ovenstående afsnit om budgetstilling. Dette har kommunerne også anført i deres høringssvar. Til Avanaataa Kommunua har Naalakkersuisut svaret følgende:

”Naalakkersuisut er opmærksom på, at de nye rammer vil stille krav til alle led i den offentlige sektor om at prioritere sine udgifter. Omstillingen af den offentlige sektor kommer ikke til at ske uden hårde prioriteringer, som bl.a. vil medføre, at der skal foretages besparelser på nogle områder, for at der kan tilføres flere midler til andre områder. I sidste ende er ansvaret for prioriteringerne naturligvis politikernes, men overalt i den offentlige sektor kommer man til at spørge, hvilke udgifter der er nødvendige og hvilke der kan spares væk. Mange organisationer vil formentlig opleve de kommende års ændringer som en kulturforandring.”

Dette tolker Finansudvalget som, at Naalakkersuisut er klar over, at der kan komme omprioriteringer i særligt den kommunale velfærd.

Naalakkersuisut har ikke anført, at den fremtidige offentlige administration af ændringerne i nærværende lovforslag vil medføre øgede udgifter. Udvalget finder på det foreliggende grundlag ikke anledning til at anlægge en anden vurdering. Udvalget har således tillid til, at Naalakkersuisut har undersøgt dette spørgsmål grundigt, og at ingen mulige afledte økonomiske konsekvenser vedrørende øget administration vil kunne forekomme. Skulle forslaget mod forventning alligevel vise sig at medføre yderligere udgifter til administrationen af nærværende lovforslag, vil disse udgifter skulle afholdes inden for de i forvejen afsatte bevillinger, hvilket i givet fald må medføre nedprioritering af andre tiltag.

Udvalgets indstillinger

Et enigt udvalg indstiller forslaget med de af Naalakkersuisut foreslåede ændringer til **vedtagelse.**

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Jens Napaattooq
Formand

Erik Jensen
Næstformand

Agathe Fontain

Vivian Motzfeldt

Hans Aronsen

Jens-Frederik Nielsen

Aqqalu Jeremiassen